

BRANDMAN I VÄNERSBORG

Av Deborah Lindström och Isabelle Kingstam
Årskurs 2, Samhällsvetenskapliga linjen med inriktning Samhäll.

En del av brandmännen på dagens brandstation i Vänersborg

Historik

Efter den stora branden 1834 beslutade Vänersborgs myndigheter att det bristfälliga brandväsendet skulle förändras. Det infördes en ny brandförordning i Vänersborg. Det var stadens invånares uppgift att delta i eldsläckningsarbetet och detta sågs som allmän medborgareplik. Det infördes skyldigheter för husägare att turvis gå brandvakt om nätterna. Det var dock svårt att lita på att dessa skötte sina skyldigheter eftersom systemet var dåligt kontrollerat och organiserat.

1837 inrättades en frivillig brandkår med vältränade och disciplinerade brandmän men den allmänna fanns fortfarande kvar och dessa jobbade jämsides. 1879 upphörde den frivilliga brandkåren. Vänersborgs stadsplan förändrades och fick breda brandgator vilket var en fördel vid de större eldsvådorna som inträffade. Men det var dock nödvändigt att organisera om brandordningen.

En fast avlönad brandkår inrättades 1909 och fram till dess var det det allmänna brandväsendet, med vanliga medborgare, som hade skött eldsläckningen. Staden fick också en brandstation på Kyrkogatan 23, med denna flyttades 1956 till Brättevägen 1.

Alarm om brand kom från kanoner och från kyrkoklockorna vid Vänersborgs kyrka. I kyrkotornen fanns därför tornväktare som hade till uppgift att kolla staden nattetid.

Här ligger brandstationen i Vänersborg idag.

En gammaldags brandsläckare som drogs med häst

Så här gick Vänersborgs brandmän klädda förr

Kanonerna vid Vänersborgs kyrka som användes vid brandlarm.

Brandman då

Som brandman i den fasta brandkåren i Vänersborg fanns det en hel del krav o skyldigheter. Det krävdes en god fysik och gärna tidigare arbetserfarenheter (helst som hantverkare).

De flesta brandmän förr hade andra jobb samtidigt och arbetade bara delvis på brandstationen. De bodde nära stationen och var i förbindelse med stationen genom alarmklockor i sina hem och på sina andra jobb. Vid larm var de skyldiga att infinna sig vid olyckplatsen så fort som möjligt efter larmet utlösts.

Dåtidens brandkläder skilde sig en hel del från dagens. Brandmännen bar uniformer av galonväv, kappa och pälsmössa. Vid larm bar de även hjälm (om det var vinter bar de pälsmössa), en larmrock av segelduk och ett bälte med yxa samt handskar.

Som vanlig brandman tjänade enligt lönegrad 14 som omräknat i dagens pengar är ungefär 200 000 om året.

Det rådde sträng disciplin inom brand kåren. Man skulle efter bästa förmåga fullgöra sin tjänst. Samman hållning och kamratskap var otroligt viktigt. I Brandmännens förordning från denna tid står det "Kamratskap är oskiljaktigt från god anda" och kamratskapet gav ett starkt och behagligt band mellan brandmännen. Det skulle råda enlighet, vänskap och hjälpsamhet i gruppen.

Brandman idag

Som brandman är det väldigt bra om man har erfarenhet från arbetslivet. Att ha jobbat som hantverkare är fortfarande ett stort plus.

För att komma in på brandskolan (SMO) så krävs grundskole-, och gymnasieutbildning. Vänersborgs brandkår ingår nu i Norra Älvsborgs Räddningsförbund (NÄRF); ett kommunalförbund som omfattar flera städer.

Brandmännen har inte längre larmen hemma utan jobbar på bestämda tider. De sover på brandstationen för att kunna rycka ut snabbt och när det inte är alarm har de mycket fysisk träning. Fysiken är otroligt viktig och brandmännen fysisk förmåga testas kontinuerligt.

Deras uniformer har förändrats en hel del. Galontyget var inte speciellt brandtåligt och har nu ersatts med ett mycket mer värmetåligt material. Deras utrustning är mycket tung (väger ungefär 27 kilo).

Lönen har förändrats lite, man går inte längre efter olika lönegrader utan har framförhandlade löner. En brandman idag känner drygt 300 000 om året.

Fortfarande är kamratskapet mycket viktigt och än idag gäller samma regler om disciplin och ordning som förr.

Lokal, nationell och internationell utveckling

Kvinnliga brandmän

Kvinnliga brandmän är något som det aldrig har funnits gott om i Vänersborgs brandkår och än idag är det kvinnliga intresset svagt för brandkåren. Det finns inga fast anställda kvinnliga brandmän på stationen utan de kvinnor som arbetar där är bara vikarier, från andra städer, som rycker in när det behövs.

Sedan 1990 har det arbetats för att det ska bli fler kvinnor i brandkårer runt om i Sverige. Det har alltid ansetts som opassande för kvinnor att arbeta inom brandkåren och därför väckte detta stora reaktioner bland de manliga brandmännen.

För att väcka ett större kvinnligt intresse har man börjat utforma brandstationerna med omklädningsrum för kvinnor samt börjat jobba förebyggande mot könsdiskriminering. Man har också försöka lös praktiska problem genom att förbereda stationer för att kvinnor eventuellt kan bli gravida och behöva vara mammalediga. Utrustningen har också behövt förändras till lättare för att passa kvinnor bättre.

Sverige är ett av de länder som har nått störst framgång med rekrytering av kvinnliga brandmän men ännu är fördelning mellan män och kvinnor ojämn.

KÄLLOR:

JämO, *Kvinnliga brandmän*.

<http://www.jamombud.se/docs/brandmannarapport.pdf>

Senast uppdaterad: September 2007 Senaste besökt: 2010-02-15

Vänersborgs kommunarkiv, Vänersborgs stad, Drätselkammaren F14:4

Vänersborgs kommunarkiv, Vänersborgs stad, Drätselkammaren F14:7

Vänersborgs kommunarkiv, Vänersborgs stad, Drätselkammaren F14:17

Hasselberg, G (1944) Vänersborgs historia. Utgiven av Vänersborgs kommun 1993.

Vänersborgs brandkår, Per-Anders Zackrisson.

